

SPECIAL: MILJÖREDOVISNING

Av Anne Eriksson, Miljörapporten nr 6/2002

Från gröna reklamblad till hållbarhetsredovisningar

Idag händer det ytterst sällan att företag ger ut okritiska reklamblad med träd och sjöar. Men för bara tio år sedan var det mycket vanligt. Utvecklingen av hur företag redovisar sitt miljöarbete och nu också sitt arbete med hållbarhet har vid en jämförelse med den traditionella ekonomiska redovisningen gått osedvanligt fort.

Vi tar det från början: I Sverige kan man säga att miljöredovisningen ser sina första dagar i början av 90-talet. Orsakerna till detta är flera. Ökat intresse från frivilligorganisationer, konsumenter och aktieägare medför krav på företagen att börja redovisa hur de arbetar med miljöfrågor. 1989 tillkom också lagstadgade krav på de företag som hade tillståndspliktiga verksamheter att årligen lämna en så kallad miljörapport till tillsynsmyndigheten med anledning av ändringar i den dåvarande Miljöskyddslagen, vilket praktiskt medförde att de första miljörapporterna kom ut 1991. Även om miljörapportens målgrupp är en annan än för miljöredovisningen, så bidrar kravet på miljörapport till att företagen mer systematiskt börjar redovisa sin miljöpåverkan.

Näringslivsorganisationerna börjar också vakna och 1991 lanserar Internationella Handelskammaren, ICC, sitt Näringslivsprogram för varaktigt hållbar utveckling – Principer för miljömedvetet ledarskap. Den 16:e och sista principen innebär att företaget ska redovisa sitt miljöarbete. Ett stort antal företag ansluter sig till programmet.

Runt om i världen börjar intresset att växa och särskilt Storbritannien ligger långt framme. För att uppmuntra företag och driva på utvecklingen av miljöredovisning instiftar 1992 den brittiska organisationen för auktoriserade revisorer, ACCA, det första priset för bästa miljöredovisning.

Kort smekmånad

Enskilda revisionsföretag följer efter och ser nya affärsmöjligheter inom det växande området miljöredovisning. KPMG gör den första större internationella studien av företags miljöredovisningar 1993, vilken sedan har följts upp vart tredje år. Och i Sverige presenterar Deloitte & Touche sin första analys av hur svenska börsföretag miljöredovisar.

I början av 1990-talet presenterar åtskilliga företag sitt miljöarbete i färggranna, okritiska reklamskrifter med vackra naturbilder i mängder, där man huvudsakligen beskriver företagets miljöpolicy och trycker några vackra ord om att företaget självklart gör allt för att skydda natur och miljö. Ytterst få företag vågar i detta skede exponera sig för kritik genom att öppet redovisa sitt miljöarbete, med såväl brister

som förtjänster. Men smekmånaden är snart över. Framtidens miljöredovisningar kommer att kräva mer kvantitativa data och också omfatta negativ information, säger Ken Beecham på Deloitte & Touche i ett uttalande från 1993.

Fortfarande fega redovisningar

Vad som bör redovisas i en miljöredovisning är ännu osäkert och mer eller mindre detaljerade riktlinjer för miljöredovisning börjar utvecklas av flera organisationer. Det diskuteras också var miljöinformationen ska redovisas. Och två trender framträder; antingen vävs miljöfrågorna in i beskrivningen av varje verksamhet eller så lyfts de ut och behandlas separat eller i bilagor till årsredovisningen. Nobel Industrier, som under 1992 hade flera besvärliga olyckor, väljer således att behandla miljöfrågorna i en speciell miljöbilaga. Däremot gör miljöföretaget Fläkt vid den tiden tvärt om och har miljöavsnittet i själva årsredovisningen. Björn Stigson, dåvarande vd på Fläkt, var av den åsikten att det var viktigt att få in miljöfrågorna i årsredovisningen just för att ge en signal från styrelsen och vd till aktieägarna.

I en rapport från FN:s miljöorgan UNEP utkommen 1994 konstateras att det blir allt vanligare med fristående miljöredovisningar eller med miljöinformation i årsredovisningar, men de företag som miljöredovisar tillhör fortfarande pionjärerna. Långt mindre är en procent av de transnationella företagen som miljöredovisar enligt rapporten.

Vid en internationell jämförelse är de svenska företagen dåliga på miljöredovisning vid den här tiden, så pass dåliga att det kan ge intrycket av att de inte bedriver något miljöarbete. Det är dock mycket fel. Svenska företag ligger ofta i frontlinjen. Det finns därmed en stor och outnyttjad möjlighet.

Intresset från finansiella aktörer, såsom banker, kreditgivare och försäkringsbolag ökar. Och de ställer allt högre krav på en trovärdig och kvantifierbar miljöredovisning för att kunna bedöma företagets kreditvärdighet och för att göra riskanalyser. De vill se konkretiseringar. Allmänna miljöuttalanden säger föga.

De ekonomiska revisorerna i gemen vaknar också upp runt 1994 när de upptäcker att årsredovisningen successivt börjar innehålla allt mer miljöinformation. Representanter från Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR, deltar på möte tillsammans med revisorer från övriga Europa för att klargöra hur revisorer ska förhålla sig till de växande kraven på redovisning av företagets miljöarbete. Och ett år senare ger EU:s rådgivande organ i redovisningsfrågor, AAF, ut riktlinjer med fokus på finansiella miljöaspekter. Affärssammanslutningen Conference Board konstaterar 1995 att det fortfarande bara är en mindre andel av företagen som i sina miljöredovisningar vågar beröra känsliga ämnen såsom åtal och böter efter att ha analyserat europeiska företags miljöredovisningar.

Danmark först med lagstiftning

I och med att internet tar fart börjar det också bli vanligare att företagen miljöredovisar på sin hemsida, som komplement till den tryckta redovisningen. Nortel är ett av företagen.

För att uppmuntra och stimulera företag att öka kvaliteten på sina miljöredovisningar skapar Företagsekonomiska Institutet och tidningen Affärsvärlden priset Året

miljöredovisning som delas ut för första gången 1995. Miljöredovisning börjar nu också krypa in i lagstiftningen och Danmark blir första landet med att lagstifta om miljöredovisning för allmänheten i lagen Grønt Regnskab. Den träder i kraft 1996 och kräver att företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet lämnar en separat miljöredovisning tillsammans med årsredovisningen. Några år senare följer länder såsom Nederländerna, Norge och Sverige efter.

Men miljön är fortfarande osynlig i affärsstrategin. MiljöRapportens genomgång av vd-kommentarer i 143 börsbolags årsredovisningar från 1995 visar på att endast 19 procent av alla vd:ar markerar att miljöfrågan är av väsentlig betydelse, trots att vd-kommentaren anses ge den viktigaste informationen om företagets planer och inriktning enligt finansanalytiker och investerare.

I Sverige genomförs 1995–96 de första externa granskningarna av företags miljöredovisningar avseende 1995. Syftet är initialt att förhöja trovärdigheten av innehållet i redovisningen. Tidigt ute är Stora, Wasa Försäkring, Bilspedition, Perstorp med flera. Granskarna utgörs antingen av revisionsföretag (exempelvis KPMG och Ernst & Young) eller miljökonsulter (exempelvis SustainAbility). Det blir diskussion om revisorernas kompetens att granska miljöfrågor och vad egentligen namnteckningen på den kortfattade granskningsberättelsen tillför. I motsats till revisorerna lämnar miljökonsulterna långa utlåtanden med anledning av sin granskning. Revisionsföretagens inträde på marknaden för granskning av miljöredovisningar sätter åter fart på Föreningen Auktoriserade Revisorer som bildar ett miljöutskott.

Under 1997 startas samarbetsprojektet Global Reporting Initiative, GRI, för att utveckla riktlinjer för hållbarhetsredovisningar. Bakom initiativet står den fristående bostonbaserade organisationen CERES och FN:s miljöorgan UNEP. Ett antal internationella pilotföretag ansluter sig, bland annat de svenska företagen Electrolux, Esab och ITT Flygt.

Året är 1998. Miljöredovisningarnas kvalitet ökar och antalet företag som redovisar miljö separat ökar också. Förra årets utrymme för miljöledningssystem får nu krympa till förmån för mer hårda fakta; fler nyckeltal än någonsin tidigare, fler tillkortakommanden och mer resonemang om strategi och affärsmässig nytta av miljöarbetet, särskilt för tredje och fjärde årets redovisare. Men fortfarande är det svårt att göra jämförelser mellan företagen.

Miljöbegreppet börjar successivt vidgas allt mer. Och vi börjar höra engelska begrepp som ”sustainability” och ”corporate citizenship” för första gången. Trenden går mot hållbarhetsredovisningar, något som bland andra GRI tidigare initierade. Den kommande frågan för företagen blir nu att redovisa sitt arbete från hållbar utvecklingssynpunkt, vilket förutom miljö även omfattar ekonomiska och sociala aspekter.

Icke-redovisarna, det vill säga företag som inte miljöredovisar, får nu under 1998 också börja klä skott. I Storbritannien skickar Miljödepartementets statssekreterare Michael Meacher, brev till 120 icke-redovisande storföretag. De ifrågasätts varför de inte miljöredovisar. Likaså uppmanas ICC av bland andra UNEP att ta itu med den stora andelen företag som inte redovisar, men trots det har undertecknat ICC:s

näringslivsprogram, som just innehåller ett åtagande om redovisning.

I Sverige gäller från och med 1 januari 1999 den svenska motsvarigheten till danskarnas lag om gröna räkenskaper. Krav ställs nu på företag som bedriver antingen anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet enligt Miljöbalken att redovisa miljöinformation i årsredovisningens förvaltningsberättelse enligt förändringar i Årsredovisningslagen.

Mer hållbarhet, mindre ekonomi

Redovisningarna börjar nu innehålla mer ekonomi och omvärldsanalys. Däremot har de svårt att svara mot omvärldens krav på redovisning av etiska, sociala och samhällseliga ambitioner och resultat. AGS är ett av de första svenska företagen som vidgar miljöbegreppet till att även omfatta etik och socialt ansvar.

Att miljöredovisa på webben börjar bli allt mer legio, men det är ytterst få som vågar ta steget fullt ut och avstå från en tryckt redovisning. Telia tillhör de första som tar steget.

En stark trend i 1998 års redovisningar är att företagen markerar att de vill föra dialog med sina intressenter och ett nytt engelskt ord börjar dyka upp – ”stakeholder dialoge”. Och en föregångare inom detta visar sig danska Novo Nordisk vara. Revisorerna vill ha bättre miljöredovisningar och FEE, den europeiska organisationen för auktoriserade revisorer, publicerar 1999 diskussionsunderlaget Providing Assurance for Environmental Reports, som man inbjuder finansiella revisorer och andra intresserade att lämna synpunkter på.

GRI presenterar den första versionen av riktlinjerna för hållbarhetsredovisningar. Och hemma i Sverige är det nu år 2000 kris för det tidigare prestigefyllda priset Årets miljöredovisning. Prisutdelarna hävdar att företagens miljöinformation stagnerat. Men den egentliga orsaken kan istället vara att priset lägger för stor vikt vid redovisningen av ekonomiska effekter av företagets miljöpåverkan. Och därför har de svårt att hantera den internationella utvecklingen mot hållbarhetsredovisningar.

Ulrika Wennberg, miljöredovisningsforskare vid Internationella miljöinstitutet vid Lunds universitet ställer den provokativa frågan:

– Vem läser egentligen miljöredovisningar?

För att göra redovisningarna tillgängliga lanserar hon tillsammans med professor Karl Lidgren vid samma institut Global Responsibility – en samlingsplats på internet för miljö- och hållbarhetsredovisningar. Plattformen drabbas av ständiga tekniska problem och förseningar.

Första årets lagkrävda miljöinformation i företagets förvaltningsberättelse är bristfällig enligt en undersökning av Deloitte & Touche. Mycket få företag ger sådan information i årsredovisningen att det ens går att bedöma om de uppfyller lagens krav. En genomgång av världens 100 största företag av konsultföretaget Benchmarks Environmental Consulting visar på två trender för 1999 års redovisningar, dels att fler företag anger att de har gjort åtaganden för att leva upp till internationella

överenskommelser såsom FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, dels att antalet företag som låter en tredje part granska miljöredovisningen har ökat.

Orsaken antas vara att företagen i allt högre grad växer fram som globala aktörer vilket ökar deras samhällsansvar i bland annat kundernas och medborgarnas ögon. Kraven på att företagen ska producera trovärdiga redovisningar blir tuffare.

På väg att finna sin form

Intressentdialogen börjar under 2001 att också så smått användas av revisorerna i granskningsuppdragen. Bland de första uppdragen i Sverige återfinns KPMG:s granskningsuppdrag för köttkoncernen Swedish Meats. Koncernens intressenter, i form av djurrätts- och miljöorganisationer, bjuds in för att ge sin syn på hur företaget i fråga sköter sig och de bidrar därmed till att identifiera områden att studera närmare vid själva granskningsarbetet.

År 2001 är miljö en självklarhet och hållbarhet är på väg upp. 2002 är detta ännu mer tydligt; ACCA i Storbritannien delar för första gången ut pris för bästa hållbarhetsredovisning, GRI har genomlevt de första åren; nyligen har organisationen permanentats och inom kort kommer de ut med mer utarbetade riktlinjer för hållbarhetsredovisning, och revisorsorganisationen FEE har i dagarna fastställt diskussionsrapporten Providing Assurance on Sustainability Reports.

Redovisning av miljö- och nu även hållbarhetsfrågor har visat sig vara en företeelse som inte kan bortförklaras. Och det gäller att komma ihåg att det tar lång tid att utveckla nya discipliner. Den ekonomiska redovisningen har haft flera hundra år på sig att etableras och miljöredovisningen har bara haft sina dryga tio.

Miljöredovisningens milstolpar

1991

- * Företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet lämnar för första gången in en så kallad miljörapport till tillsynsmyndigheten efter ändring i Miljöskyddslagen.
- * Internationella Handelskammaren, ICC, lanserar Näringslivsprogram för varaktigt hållbar utveckling - Principer för miljömedvetet ledarskap. Den 16:e principen kräver att företaget ska redovisa sitt miljöarbete.

1992

- * Den brittiska organisationen för auktoriserade revisorer, ACCA, delar för första gången ut pris för bästa miljöredovisning.

1993

- * Revisionsföretaget Deloitte & Touche presenterar sin första analys av hur svenska börsbolag miljöredovisar.

1994

- * Ica Focus i Lund är först i Sverige med att göra ett socialt bokslut som bland annat visar att företaget bör satsa mer på rättvis handel.

1995

- * EU:s rådgivande organ i redovisningsfrågor, AAF, ger ut riktlinjer med fokus på

finansiella miljöaspekter: Environmental issues in financial reporting och utgör rekommendationer avseende miljöinformation i årsredovisningar.

* Priset Årets miljöredovisning delas ut för första gången av initiativtagarna Företagsekonomiska Institutet och tidningen Affärsvärlden.

* EU:s miljöstyrnings- och miljörevisionsordning, EMAS, blir svensk lag. Den innehåller krav på vad en miljöredovisning enligt EMAS ska innehålla.

1996

* Lagen om Grønt Regnskab träder i kraft i Danmark och innebär att företag med tillståndspliktiga verksamheter lämnar in en separat miljöredovisning tillsammans med årsredovisningen.

* Stora är första bolaget i Sverige med att låta ett revisionsföretag, KPMG, granska sin miljöredovisning.

* Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR, bildar ett miljöutskott.

* Sveriges Finansanalytikers Förening, SFF, ger ut rekommendationer om miljöinformation i årsredovisningar.

1997

* Det tyska standardiseringsorganet Deutsches Institut für Normung e.V. ger ut den första standarden i världen avseende offentliga miljöredovisningar: Umweltbericht für die Öffentlichkeit (DIN 33922).

* Global Reporting Initiative, GRI, skapas av den fristående organisationen CERES och FN:s miljöorgan UNEP för att utveckla riktlinjer för hållbarhetsredovisningar.

1998

* Telia miljöredovisar enbart på sin hemsida.

* 120 storföretag i Storbritannien ifrågasätts av det brittiska Miljödepartementet då de inte miljöredovisar.

* ICC uppmanas av bland andra UNEP att ta itu med den stora andelen icke-redovisare, som har påtecknat Näringslivsprogram för varaktigt hållbar utveckling – Principer för miljömedvetet ledarskap.

* Den europeiska kemiindustrin, CEFIC, publicerar riktlinjer för miljöredovisning: Public Environmental Reporting Initiative.

1999

* Företag som bedriver tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt Miljöbalken måste från och med nu redovisa miljöinformation i årsredovisningens förvaltningsberättelse efter ändring i Årsredovisningslagen.

* FEE släpper Discussion Paper on Providing Assurance on Environmental Reports och begär in synpunkter på materialet.

* Vattenfall avskaffar separat miljöredovisning för att istället integrera den i årsredovisningen.

* ASG vidgar miljöbegreppet i miljöredovisningen till att även omfatta etik och socialt ansvar.

* The Institute of Social and Ethical AccountAbility (AccountAbility) publicerar riktlinjer för systematisk intressentdialog: AA1000.

2000

* Global Responsibility lanseras som en samlingsplats på internet för miljö- och hållbarhetsredovisningar.

- * International Federation of Accountants, IFAC, publicerar en generell standard för allehanda granskning: Assurance Engagements.
- * GRI utkommer med preliminär version av riktlinjer för hållbarhetsredovisning: Sustainability Reporting Guidelines on Economic, Environmental and Social Performance.

2001

- * Revisorerna börjar ta in det granskade företagens intressenter i granskningsuppdragen.
- * Brittiska regeringen publicerar riktlinjer för miljöredovisning.
- * EU-stödda organisationen CSR Europe publicerar riktlinjer för Communicating Corporate Social Responsibility.

2002

- * GRI institutionaliseras och huvudkontoret placeras i Amsterdam.
- ACCA delar för första gången ut pris för bästa hållbarhetsredovisning.
- * FEE ger ut Discussion Paper: Providing Assurance on Sustainability Reports.
- * Svenska företag (genom FAR) kan för första gången delta i pristävlingen European Environmental Reporting Awards.
- * GRI kommer ut med en förbättrad version av riktlinjer för hållbarhetsredovisning.
- * FAR öppnar upp för medlemskap även för specialistkategorier av ledamöter och den förste är en miljöspecialist.

Nu börjar eftersläparna redovisa

Tobaksbolaget Swedish Match lyfter fram tobak som förnyelsebar råvara och kritiserade Lundin Petroleum skriver att de nu vill ta ett samhällsansvar. Veteraner som NCC och Telia fortsätter på den tidigare inslagna vägen med en breddad redovisning av sitt arbete med hållbar utveckling. Det visar MiljöRapportens granskning av årets skörd av miljö- och hållbarhetsredovisningar.

Volvo Personvagnar hållbarhetsredovisar igen

För andra året i rad redovisar Volvo Personvagnar sitt samhällsansvar, "Volvo for life, 2001 Corporate Citizenship Report". Redovisningen baseras på GRI:s riktlinjer för hållbarhetsredovisning. En intressant detalj är att företaget inledningsvis går igenom inkomna synpunkter på förra årets redovisning. Det visar sig att läsarna önskar se mer hårda fakta, vilket man nu försöker råda bot på i redovisningen för 2001.

Redovisningen är ambitiös och Hans-Olov Olsson, visar tydligt i vd-kommentaren att det är handling som gäller och inte ord. Bland annat påtalas att företaget under 2002 kommer att påbörja processen med att utveckla och införa sociala och etiska krav i leverantörsledet, något som Volvo sedan många år tillbaka arbetat med inom miljöområdet. Ett spännande grepp är att företaget på sista uppslaget visar på att företagets sju identifierade nyckelområden, inom samhällsansvar, kommer att belysas separat vid olika tidpunkter under det kommande året.

Omvärldsredovisningen fortsätter för NCC

NCC fortsätter på den inslagna linjen från förra året med att ge ut en omvärldsredovisning för år 2001. Tidigare års miljöredovisning har övergivits till fördel för det bredare omvärldsperspektivet. Årets redovisning beskriver hur NCC konkret arbetar med olika intressenter såsom kunder, användare, medarbetare, leverantörer och myndigheter. NCC vill i redovisningen visa på sina ambitioner att ta ett större samhällsansvar inte bara inom miljöområdet utan generellt. Redovisningen präglas i stort av öppenhet och ärlighet, vilket också kanske är nödvändigt mot bakgrund av den negativa publicitet som NCC fått under det gångna året avseende bland annat mögelproblem, kartellbildning och avveckling av miljöstaben. Faktumet att miljöstaben försvinner förklaras med att miljöarbetet nu på ett tydligare sätt än tidigare integreras i varje medarbetares dagliga arbete, att värdefull kompetens försvinner nämns däremot inte.

Telia breddar innehållet

Telia överger tidigare års miljöredovisning och tar nu ett större grepp genom att inkludera sociala dimensioner, eller ett etiskt förhållningssätt som Telia väljer att benämna dem. Redovisningen "Telias relationer 2001" avhandlar hur Telia arbetar med de olika intressentgrupperna kunder, medarbetare, investerare, leverantörer och samhälle. I avsnittet om medarbetare redogör bolaget för hur man försöker skapa en arbetsmiljö som ger balans i livet för medarbetarna. Och i leverantörsavsnittet konstateras att leverantörernas roll ökar i betydelse till följd av att funktioner inom Telia avyttras. Det medför att Telias krav i större utsträckning än tidigare kommer att omfatta entreprenörernas verksamhet såsom fordon och arbetsmaskiner. Fram till idag har Telia främst ställt krav på leverantörernas produkter och miljöledningssystem. I redovisningen görs också en uppskattning av miljökostnaderna för år 2001 (undantaget personalkostnader och nedlagd tid) och drygt hälften av kostnaderna består i freonavveckling på 20 miljoner kronor. Eventuella miljöskulder i egenskap av till exempel nedgrävda blykablar och impregnerade telestolpar kommenteras med att undersökningar visar på i stort sett försumbar spridning av ämnen. Redovisningen är externt granskad av bolagets revisorer, Ernst & Young.

Elanders redovisar fortfarande bara miljö

Mot bakgrund av att Elanders tidigare miljöredovisningar har prisbelönats och rönt intresse är 2001 års miljöredovisning inget som imponerar. Redovisningen är en traditionell miljöredovisning och Elanders har förvånande nog valt att inte utvidgat redovisningen till att omfatta det bredare hållbarhetsperspektivet. Något som blir allt vanligare i de företag som är drivande inom miljöområdet. I redovisningens vd-kommentar görs en intressant koppling mellan miljöarbetet och den rådande konjunkturen; det konstateras att framstegen inom företagets miljöarbete ungefär samtidigt har avstannat som den ekonomiska konjunkturen vänt nedåt. I förra årets miljöredovisning meddelas att Elanders har som avsikt att låta en extern part granska redovisningen i takt med att den interna rapporteringen vidareutvecklas, men det låter sig i alla fall inte göras för år 2001. Miljöinformation som riktar sig till aktieägare och finansanalytiker återfinns i årsredovisningen.

Grön årsredovisning för Sveaskog

Det ur AssiDomän bildade statliga skogsbolaget Sveaskogs årsredovisning genomsyras till stor del av miljö, vilket inte heller är så konstigt då bolaget redan tidigt velat profilera sig som ett skogsbolag med tydliga miljöambitioner. Sveaskog

blev dock under året hårt kritiserat av Fältbiologerna för att inte vara ett föredöme inom det svenska skogsbruket. Anledning var att organisationen hade hittat ett antal skyddsvärda områden som ingick i bolagets avverkningsplaner. I redovisningen kan man bland annat läsa om hur Sveaskog löste den situationen. Det kanske mest intressanta avsnittet handlar om "den gröna revolutionen" och avser företagets miljöanpassade skogsbruksmetoder, som försiktigt lanserades i början på 1980-talet. I tabeller och diagram visas hur skogsbruksmetoderna har förändrats under de två decennierna. Bland annat får man reda på att medelhyggesstorleken i hektar kraftigt har minskat i Götaland och Norrland mellan 1981–1999, men knappt alls i Svealand.

Boliden har miljön i årsredovisningen

Bolaget väljer att på fyra sidor i årsredovisningen för 2001 presentera hur företaget arbetar med miljö-, hälso- och säkerhetsfrågor. Boliden har såsom många andra företag haft en besvärlig tid som kan ha gett avkall på bland annat miljöarbetet, men inledningsvis poängteras det att "trots att Boliden nu genomgår en omfattande omstrukturering för att återskapa finansiell styrka, betyder det inte att frågor som rör miljö, hälsa och säkerhet har fått lägre prioritet". Nio olika utmaningar för Boliden inom området beskrivs, såsom förbättrad restprodukthantering vid gruvor, ökad återvinning av restprodukter i smältverk samt förebygga förorening av mark och grundvatten. Det är lovvärt, men det utgör bara ord. Som läsare vill man gärna veta vilka konkreta åtgärder som ska vidtas, vad som ska uppnås och vilken tidplan som gäller. Intressant att läsa är att strängare miljökrav skapar nya affärsmöjligheter för Boliden i form av försäljning av miljöteknik till gruvor och smältverk världen över. Den stora dammolyckan i spanska Los Frailes 1998 har under året 2001 kommit till sitt rättsliga avslut för Boliden; Boliden har friats helt från ansvar, vilket nämns i en mening på sidan 13.

"Påtvingad" redovisning för Lundin Petroleum

Efter massiv kritik för sitt oetiska handlande vid oljeutvinningen i Sudan visar Lundin Petroleum, som skapades genom försäljning av Lundin Oil, åtminstone i årsredovisningen för 2001 att man har tagit kritiken på allvar. Redan på sidan 1 i redovisningen återfinns bolagets mission: "Lundin Petroleums mission är att prospektera efter och utvinna olja och gas på det mest ekonomiskt effektiva samt socialt och miljömässigt ansvarsfulla sättet, till förmån för aktieägare, anställda och samarbetspartner." På fyra sidor inne i årsredovisningen redogörs för Lundin Petroleums samhällsansvar, där bolaget har identifierat tre områden som kräver särskild uppmärksamhet: lokal utveckling, miljö och arbetsvillkor. Bland annat beskrivs hur bolaget jobbar för att förbättra levnadsförhållandena för lokalbefolkningen och öka dess levnadsstandard i just det kritiserade Sudan-området. Det blir spännande att se om även de andra bolagen inom Lundin-gruppen följer Lundin Petroleums exempel med att vänta till stormen bryter ut eller om man med lärdom av detta istället agerar i förebyggande syfte.

Swedish Match: tobak som förnyelsebar råvara

Bland de företag som inte har så lång erfarenhet av att miljöredovisa är Swedish Match. På två sidor i årsredovisningen avhandlas hur bolaget arbetar med miljöfrågor. Det är som att komma tillbaka flera år i tiden när det enda som behandlas är företagets miljövision, miljöpolicy och miljöledningssystem (inklusive lagstadgad miljöinformation). En fördel som Swedish Match anser sig ha är att över 80 procent av förbrukningen av råmaterial är förnyelsebart, till exempel tobak och virke för

tändstickor! Det konstateras också i texten att ”den globala trenden är att allt större myndighetskrav ställs på miljöanpassning av fabriker och tillverkningsprocesser” och det slås vidare fast att Swedish Match anpassar verksamheten genom att vidta åtgärder för rening och reduktion av utsläpp samt genom att införa miljöledningssystem på allt fler fabriker.

Nordiska företag i topp

När priset ”European Environmental Reporting Awards 2002” nyligen delades ut för sjätte året i rad var det idel nordiska företag som fick ta emot pris i de olika klasserna. Novo Group vann priset för bästa hållbarhetsredovisning, SAS för bästa miljöredovisning, Wärtsilä Corporation för bästa förstagångsredovisning och slutligen Phønix Trykkeriet samt A/S Olivin fick dela på priset för bästa redovisning från små och medelstora företag. De prisbelönda redovisningarna avser verksamhetsåret 2000. Bakom priset står ett antal europeiska länders revisorsorganisationer. I år är det första gången som svenska företag har nominerats till de olika prisklasserna genom Föreningen Auktoriserade Revisorer.